

Rezümé

A Kállai Ernő művészettörténeti-műkritikai ösztöndíj pályázatomban a nyolcvanas évek magyar képzőművészetének nemzetközi kapcsolatainak feltérképezését tűztem ki célul.

A téma komplex és kiterjedt volta indokolta, hogy az első időszakban interjúk, beszélgetések lefolytatására, az írásos dokumentumok, archívumok feltérképezésére koncentráltam és igyekeztem olyan adalékokat felkutatni, amelyek a korszakot illető diskurzusokat illetően új adalékokkal, nézőpontokkal, de ha lehetséges, jól dokumentálható tényanyaggal is szolgálnak. Ennek eredménye annak a 2017-ben megkezdett sorozatnak a folytatása, amely az artportal.hu felületen olvasható (#nyolcvanasévek, Szabó Eszter Ágnessel), illetve az artmagazin.hu oldalon olvasható interjúk és az MKE-n 2018. április 6-án lezajlott nyilvános beszélgetés szerkesztett változata, amely az Eszkimó asszony fázis c. film apropóján a film művészeti ágakat szintetizáló szerepét állította középpontba a nyolcvanas években. Ezek a beszélgetések, amelyeknek a folytatását tervezzük, a nyolcvanas évek sokat emlegetett „alternatív” kultúrájának szereplőit szóltatják meg, a többségi-alternatív-underground kultúra rétegeit érintő diskurzust árnyalva. Folytattam a Szemző Tiborral készített, három részesre tervezett mélyinterjút is, második résszel, amely a nyolcvanas évek végétől a kilencvenes évek végéig tartó időszakra koncentrált, a rendszerváltás körüli időszakra külön hangsúlyt fordítva. Az Artmagazin decemberben megjelenő, nyolcvanas évekkel foglalkozó számában jelennek meg a nyolcvanas években Nyugat-Berlinben élő filmes magyar közösség kulcsszereplőivel (Szabó Eszter Ágnessel, Szikra Renátával együtt) készített beszélgetések. A nyugati magyar emigráció kevésbé közismert helyszínével és szereplőivel foglalkozó szövegek az alternatív/underground kultúrát érintő diskurzust és a nyolcvanas évek magyar művészetének nemzetközi kapcsolatait illetően számos adalékkal szolgálnak.

A beszélgetések, dokumentumok rögzítésében a fókuszom az alternatív és többségi, ellenzéki és hivatalos kultúra árnyalása a nyolcvanas évtizedben, valamint a témával összhangban a magyar művészet látványos nemzetközi térnyerésének története az évtized második felében. Ennek jegyében igyekeztem feldolgozni a Hejtes Szomlyázók történetét, különös figyelmet fordítva a nemzetközi kontextusra, amelyben megjelent és működött (a tanulmányomat magába foglaló kötet munkálatai 2017-2018-ban folytak), valamint feldolgozni és rekonstruálni a mindezidáig minimális szakmai figyelmet kapott 1987-es kasseli documenta 8 performansz-szekciójában való magyar részvétel előzményeit és részleteit. Ebben elsősorban az írott, illetve archívumi dokumentumokra alapoztam, de a rekonstrukcióban kiegészítettem az egykori résztvevők visszaemlékezéseivel is. (A szöveg megjelenése szintén az Artmagazin decemberi számában várható.) Ez az esemény tekinthető egyértelműen a multidiszciplináris művészi gyakorlatot folytató művészek csúcsteljesítményének a nyolcvanas évek utolsó éveiben, amelynek mindeddig tapasztalható minimális recepciója önmagában is figyelmet érdemel, mert az művészettörténet eszköztárának az élőművészeti kifejezésformákkal szemben mutatkozó problémáira mutat.

A nyolcvanas évek művészetével és nemzetközi kapcsolataival kapcsolatos vizsgálatot a következő lépésben szeretném kiterjeszteni a festészet (új festészet, új szenzibilitás, új hullám) területére, a Múcsarnok kiállítási gyakorlatára és kiállításainak recepciójára, első állomásként a dokumentumok vizsgálatával. Az ezzel kapcsolatos gyűjtő-és kutatómunkát, a Múcsarnok Könyvtár archívumában őrzött kiállítási dokumentációk (beleértve a kiállítások sajtóvisszhangját is) módszeres, évről-évre való átnézésével, ebben az évben elkezdtem és folytatását tervezem.

Köszönöm a kuratóriumnak, hogy segítségükkel lehetőségem nyílt elmélyedni a nyolcvanas évek magyar művészetében és nemzetközi kapcsolatában, kontextusában.

Az ösztöndíjas időszak idején született publikációk, kutatási anyagok (sorrendben mellékelve):

1.Eszkimó asszony fázik I-III. Interjú és beszélgetés-sorozat az artmagazin.hu felületen (Szabó Eszter Ágnessel).http://artmagazin.hu/artmagazin_hirek/metszespontok_eszkimo_asszony_fazik_i..4158.html?pageid=135 (Vető János, megjelenés ideje: 2018. május 15.)
http://artmagazin.hu/artmagazin_hirek/metszespontok_eszkimo_asszony_fazik_ii..4192.html?pageid=135 (Matkócsik András, megjelenés ideje: 2018. június 6.)
http://artmagazin.hu/artmagazin_hirek/metszespontok_eszkimo_asszony_fazik_iii..4308.html?pageid=86 (Izinger Katalin, Matkócsik András, Müllner András, Vető János. Megjelenés ideje: 2018. szeptember 12.)

2.#nyolcvanasévek-sorozat. Interjú-sorozat az artportal.hu felületén (Szabó Eszter Ágnessel). Az ösztöndíjas időszak alatt az alábbi (és csatolt) interjúk készültek:
<https://artportal.hu/magazin/a-halmosolytol-a-hushangokig-nyolcvanasevek/> (Fákó Árpád, megjelenés ideje: 2018. május 24.)
<https://artportal.hu/magazin/pont-ott-es-akkor-rengeteg-alkoto-energia-talalkozott-nyolcvanasevek-zatonyi-tibor-i/> (Zátonyi Tibor I., megjelenés ideje: 2018. augusztus 7.)
<https://artportal.hu/magazin/nem-utlevel-volt-hanem-azonnali-katonai-behivo-nyolcvanasevek/> (Zátonyi Tibor II., megjelenés ideje: 2018. augusztus 8.)

3.Csodavárás. Várnagy Tibor-1989, Balkon, 2018/5. 23-25.

4.Gondolatfolyam-beszélgetés Szemző Tiborral II., Balkon, 2018/6-7. 32-41.

5.Hejtes Szomlyázók/Substitute Thirsters, acb ResearchLab, 2018 (A valóság barátságos ellenfelei. Megjegyzések a Hejtes Szomlyázók történetéhez/Friendly Opponents of Reality. Notes to the history of the Substitute Thirsters, 14-105. ill. fordítási feladatok a kiadvány egyéb szövegeiben. A munka 2017-2018-ban zajlott)

6.La Fête Permanente-Magyar résztvevők a documenta 8 (1987) performance-szekciójában. Kézirat. A szöveg szerkesztés alatt áll, várható megjelenés: Artmagazin, 2018. december.

7.Berlini Kék. Beszélgetések Pázmány Katalinnal, Cantu Marival, Ulrich Malikkal. Kézirat, Szabó Eszter Ágnessel és Szikra Renátával. A szövegek szerkesztés alatt állnak, várható megjelenés: Artmagazin, 2018. december.

8.Beszélgetés Várnagy Tibor képzőművésszel, a Liget Galéria vezetőjével I. (1968-1989). Kézirat, kutatási anyag (Részletesen a Liget Galéria nemzetközi kapcsolatairól is az 1980-as években), a még megszerkesztésre váró második, 2018-ig tartó résszel együtt későbbi publikálásra szánom.

Az ösztöndíjas időszak alatt megjelent ill. megjelenés alatt álló egyéb, nem mellékelte publikációk, szövegek:

1.Mi magunk vagyunk fontosak, különben az egésznek nincs értelme. Beszélgetés Rhea Thöngres-Stringaris-szal, Balkon, 2018/1. 6-11. A beszélgetés 2017 szeptemberében zajlott. (Várnagy Tiborral)
<https://issuu.com/elntree/docs/balkon-2018-1-issuu>

2.Nagyon fontos, hogy legyenek hosszabb távú célok. Beszélgetés Böhler Nórával,
<http://exindex.hu/index.php?l=hu&page=3&id=1057> (megjelenés ideje: 2018. március 9. A beszélgetés 2018 januárjában zajlott)

3.Kint és bent. Andreas Fogarasi Kettő c. kiállítása a Vintage Galériában, Műértő, 2018. október

4.Földalatti eklektika. Beszélgetés Monory Mész Andrásal és Zsótér Lászlóval a Meteo c. filmről (Szabó Eszter Ágnessel). A szövegek szerkesztés alatt állnak, várható megjelenés: Artmagazin, 2018. december.

Az ösztöndíjas időszak alatt tartott megnyitók:

1.Paint It Till You Make It-Chilf Mária festőosztályának kiállítása, B32 Galéria, Budapest, 2018. május 30.
2.Várnagy Tibor: Csodavárás, Neon Galéria, Budapest, 2018. május 31.

Budapest, 2018. november 30.

Balázs Katalin Benigna